

Małgorzata Janiak

Polonia Sacra **przeszłość i treść czasopisma**

Dotychczasowa historia czasopisma *Polonia Sacra* jest długa, ale niełatwa. Pismo wychodziło co prawda przez czterdzieści lat, ale z przerwami, zmieniając przy tym tytuły oraz instytucje sprawcze. Pierwszy numer ukazał się w Krakowie w 1918 roku. Jego pełny tytuł brzmiał: *Polonia Sacra. Wydawnictwo Naukowe Towarzystwa im. papieża Benedykta XV-go pod red. X. Jana Fijałka Prof. Uniw. Jagiell.* Na stronie tytułowej znajdował się cytat: „*Regno patriaeque nostrae prima charitas debetur*”. Biskupi polscy wraz z Hozyuszem do Rzymu 1537. Był tam też emblemat towarzystwa z widokiem Wawelu oraz godłem Polski (orłem w koronie). Formatem czasopisma przez cały okres jego wydawania była 8°. Skład główny odbywał się w Księgarni G. Gebethnera i Sp. w Krakowie, Gebethnera i Wolffa w Warszawie-Lublinie.

Towarzystwo im. papieża Benedykta XV-go powstało w 1917 r. w Krakowie, z okazji opublikowania nowego kodeksu kanonicznego (28 czerwca 1917 r.). *Zdążając do zrzeszenia uczonych, przyznając się szczerze i otwarcie do zasad religii katolickiej, zamierzyło ono podjąć wydawanie organu naukowego, w którymby się mieściły rozprawy, studia, materiały i recenzje i wiadomości o sprawach i zagadnieniach, dotyczących nade wszystko prawa i życia Kościoła w Polsce, zarówno dzisiejszej jako też i w jej przeszłości; winny się z nim znaleźć badania i omówienia, zasadnicze jak również krytyczne, także z innych dziedzin życia narodu naszego¹. [...] Nieodzowne jest to bowiem narzędzie i przewodnik konieczny w twórczej pracy naukowej na każdym jej polu, nie wyłączając by-*

¹ *Polonia Sacra*, 1918 nr 1 s. V

najmniej dziedziny historyczno- i prawno-kościelnej [...] ² Warunki wśród wojny obecnej udaremniają jeszcze na razie wydawanie czasopisma periodycznego, jak było zamierzone pierwotnie; musimy tedy poprzestać na ogłaszaniu odczytów, rozpraw i studiów w osobnych zeszytach i tomach p.t. *Polonia Sacra* ³.

Założyciele Towarzystwa postarali się o błogosławieństwo papieskie dla nowo powstałego czasopisma. Przedrukowano w pierwszym numerze list, który przyszedł pod koniec lipca 1918 r. z Sekretariatu Stanu Jego Świątobliwości Benedykta XV, z podpisem: Piotr kardynał Gasparri. Adresowany był na ręce Bp. Adama Sapiehy, jako protektora głównego Towarzystwa. W jego treści zawarte były m.in. te słowa: [...] *Jego Świątobliwość wyraża z przyjemnością wysokie Swoje życzenia z powodu założenia Towarzystwa będącego na czasie; a pragnąc, żeby się przyczyniało do utrzymania na wyżynie karności kościelnej i kultury religijnej w zacnem społeczeństwie tamtejszym, oraz do otoczenia nowym blaskiem przykładności życia jego publicznego i prywatnego według stałych zasad podawanych przez Kościół, udziela z głębi serca Waszej Mości, innym członkom Episkopatu Polskiego i wszystkim członkom tegoż Towarzystwa żądanego błogosławieństwa apostołskiego.* [...] ⁴

Numer pierwszy zawierał: *Życzenia i Błogosławieństwo Papieskie* (s. III–IV), program Towarzystwa (*Nasz program* s. V–VII) oraz artykuły: Władysława Abrahama *Nowy Kodeks Prawa Kanonicznego* (s. 1–28), Tadeusza Sinki *Liryka Grzegorza z Nazyanzu* (s. 29–45), ks. Jana Fijałka, *Przekłady pism św. Grzegorza z Nazyanzu w Polsce: studium o patrystyce naszej* (s. 46–144), *Odbudowa moralna kraju* (s. 145–158).

Numer drugi wydano w 1918 r., a zawierał on tylko dwa artykuły: ks. Tadeusza Gromnickiego *Nowy Kodeks Prawa Kanonicznego o Małżeństwie w zestawieniu z prawem dotychczasowym* (s. 1–95) i ks. Jana Fijałka *Tekst kanonów o małżeństwie w nowym kodeksie prawa kanonicznego w przekładzie polskim* (s. 95–145).

Numer trzeci wyszedł w 1919 r. Jego treść to: ks. Jana Ciemnińskiego *Nauka szkolna w zastosowaniu do psychiki i kultury*

² J.w. s. VI

³ J.w. s. VII

⁴ J.w. s. IV

polskiej (s. 1–47), Witolda Rubczyńskiego *Urzeczywistnianie ideałów: warunki i współczynniki* (s. 48–113), Władysława Abrahama *Reforma na soborze w Pizie 1409 r. i udział w niej przedstawicieli Kościoła Polskiego* (s. 114–125), ks. Jana Fijałka *Przekłady pism św. Grzegorza z Nazyanzu w Polsce: wiadomość bibliograficzna i patrystyczna (Studium o patrystyce naszej. Część II)* (s. 126–207). Pomimo, iż był to objętościowo spory zeszyt na str. 208 znajdował się tekst: *Z przyczyn niezależnych od wydawnictwa i autora, na tym miejscu jesteśmy zniewoleni zamknąć Nr. niniejszy (P.R.)*. Spowodowane to było zapewne ciągłymi problemami finansowymi towarzystwa, a więc i redakcji pisma.

Numer czwarty ukazał się w 1920 r., także tylko z dwoma artykułami: ks. Jana Grabowskiego *Proces kanoniczny w nowym Kodeksie* (s. 1–135) i Jerzego Nowosielskiego *Usiłowanie przestępstw według nowego Kodeksu prawa kanonicznego* (s. 136–167).

Numer piąty z 1921 r. był w całości wypełniony przez *Martyrologium Podlachiae in Polonia* ks. Józefa Pruszkowskiego (s. 1–124).

Wszystkie zeszyty drukowane były w Drukarni Uniwersytetu Jagiellońskiego pod zarządem Józefa Filipowskiego. Redakcja czasopisma mieściła się w Krakowie przy ul. Wygoda 11 w p. II. Nie przewidziano wymiany za inne pisma, poszczególne egzemplarze jedynie sprzedawano.

Jak widać wszystkie zeszyty ukazywały się mniej więcej co roku. Treść ich skupiała się przede wszystkim na zagadnieniach prawa kanonicznego, jak było to zapowiedziane przy zakładaniu pisma. Jedynym pełnym odstępstwem był numer piąty. W pozostałych numerach sporadycznie ukazywały się prace o innej treści.

Dalsze wydawanie czasopisma uniemożliwił zanik Towarzystwa im. Papieża Benedykta XV-go, jaki nastąpił w 1922 roku po rezygnacji i wyjeździe z Krakowa na stały pobyt do Warszawy jego prezesa doktora Antoniego Górskiego, profesora honorowego w Wydziale Prawa i Administracji UJ oraz rektora Wolnej Wszechnicy w Warszawie: *niestrudzonym to jego zabiegom i finansowemu poparciu Polonia Sacra, zawdzięczała niemal wyłącznie swoje istnienie*⁵ Ks. Fijałek *pozostawiony sam sobie nie zarzucił myśli utrzymania przynajmniej wydawnictwa naukowego, i pod własną*

⁵ *Nova Polonia Sacra*, 1926 t. 2. s. IV

firmą i własnym nakładem⁶, kiedy próby ożywienia Towarzystwa zawiodły, założył pismo p.t. *Nova Polonia Sacra: czasopismo poświęcone badaniu historii Kościoła, prawa kanonicznego i literatury teologicznej w Polsce*. Z tego to powodu na stronie tytułowej znalazł się napis: *Wydaje X. dr Jan Fijałek Prof. Uniw. Jagiell., kanonik Katedry Krakowskiej*. Wydawca nadał czasopismu szerszy niż poprzednio cel: aby zawierało „znacznie ściślejszy, a głębszy i jednolity zakres prac i badań historyczno-teologicznych w Polsce”⁷ Odpowiadało to życzeniu naukowców, wyrażonemu na Zjeździe historyków polskich w Poznaniu 8.XII.1925 r., aby zaistniało towarzystwo do badania dziejów Kościoła Katolickiego oraz jego organ czasopiśmienniczy.

Zmieniony został też cytat wprowadzający. Brzmiał on teraz: *Nec parva iactura censeri debet, quod res plurimas nostras atque facta Poloniae, cognitione dignissima, pro magna latere nos contingit*. X. Jan Długosz w przedmowie *Historii Polskiej*. Graficznym elementem zdobiącym stronę tytułową stało się teraz przedstawienie oprawy krakowskiej księgi największego graduaua z czasów bliższych Długoszowi (1501) z Archiwum Kapitulnego Katedry na Wawelu, za udostępnienie którego podziękowanie otrzymał Józef Muczkowski w przedmowie do t. 1⁸

Tom pierwszy miał też dedykację. Brzmiała ona: *Polskiemu Towarzystwu Teologicznemu we Lwowie, które do pracy twórczej na niwie teologicznej skupia i zagrzewa siły młode w całej Polsce z podzięką za zaszczyt Członka Honorowego tegoż Towarzystwa otrzymany na Pierwszym Zjeździe jego Naukowym we Lwowie d. 11 kwietnia r. 1928 poświęca tom niniejszy Wydawca i Redaktor*.

Redakcja mieściła się nadal w Krakowie, ale przy ul. Kanoniczej 20. T. 1 wyszedł nakładem Wydawcy z zasiłkiem Ministerstwa Wyznań Relig. i Ośw. Publ., w Drukarni Literackiej przy ul. Jagiellońskiej L. 10, pod zarz. Stan. Ziemiańskiego w 1928 r. Skład Główny nastąpił w Księgarni Krakowskiej w Krakowie, przy ul. św. Tomasza 35.

⁶ J.w. s. IV

⁷ J.w. s. IV

⁸ Zob. *Nova Polonia Sacra*, 1928 t. 1 s. XI

Pomimo dotacji z Ministerstwa, ks. Fijałek zwrócił się do czytelników z prośbą, by zaprenumerowali czasopismo w Księgarni Krakowskiej, co wspomogło by redakcję i umożliwiło częste wydawanie poszczególnych tomów.

T. 1 ukazał się dzięki dotacji z Ministerstwa na ogłoszenie drukiem pracy *O zniesionych kościołach i klasztorach rzymsko-katolickich przez rząd rosyjski w w. XIX* (s. 1–312) autorstwa Wołyniaka czyli Jana Marka Giżyckiego. Podziękowanie złożył wydawca na ręce dyrektora Departamentu Nauki i Szkół Wyższych Stanisława Michalskiego. Tom ten zawierał ponadto artykuły: ks. Jana Fijałka *Księgi liturgiczne oraz święta i święci katedry krakowskiej z początku w. XII* (s. 350–364), Kazimierza Kaczmarczyka *O archiwum biskupa krakowskiego Kajetana Sołtyka* (s. 364–367), ks. J.F. *Lista papieży od czasów rozbiorów Polski aż do jej wskrzeszenia* (s. 367) oraz *Recenzje i sprawozdania* (s. 368–397).

T. 2 wyszedł ponownie nakładem Wydawcy z zasiłkiem Ministerstwa Wyznań Relig. i Ośw. Publ., w Drukarni Uniwersytetu Jagiellońskiego pod zarz. J. Filipowskiego w 1926 r. Takie samo było też miejsce składu głównego.

Tom ten wyszedł wcześniej (w 1926 r.), ponieważ ks. Tadeusz Glemma, (uczeń ks. Fijałka) opublikował tam swoją pracę doktorską pt. *Historiografia diecezji chełmińskiej aż po rok 1821* (s. 1–133). Zapewne częściowo opłacił także jej wydanie. Finansowo wspomógł pismo także Senat UJ pod przewodnictwem rektora Leona Marchlewskiego, który zezwolił na wydrukowanie bezpłatnie 5 arkuszy w Drukarni UJ. Poza pracą Glemmy w numerze znalazły się jeszcze tylko recenzje i sprawozdania oraz wspomnienie pośmiertne o biskupach: Józefie Bilczewskim i Józefie Sebastianie Pelczarze (s. 190–234).

Egzemplarze *Nowej...* były już wymieniane za inne wydawnictwa periodyczne. W t. 2 znajdował się ich spis. Było ich ogółem dwanaście tytułów m.in.: *Ateneum Kapłańskie, Przegląd Teologiczny, Reformacja w Polsce* czy *Roczniki historyczne*.

Tom 3 wyszedł dopiero w 1939 r., już po rozpoczęciu działań wojennych. Na stronie tytułowej nastąpiły zmiany. Nie wydrukowano już wizerunku oprawy krakowskiego graduahu, a ks. Fijałek figurował już nie jako wydawca, ale założyciel pisma. Egzemplarze wydrukowano w drukarni Uniw. Jagiel. pod zarządem J. Filipow-

skiego. Artykuły tego numeru to: Adama Vetulaniego *Początki oficjalatu w Polsce* (s. 1–56), Mieczysława Niwińskiego *Biskup krakowski Jan Grotowic i zatargi jego z Władysławem Łokietkiem i z Kazimierzem Wielkim* (s. 57–99), ks. Mieczysława Żywczyńskiego *Z badań i literatury o Kościele katolickim w Rosji i w Królestwie Polskim w wieku XIX* (s. 100–140), *Recenzje i sprawozdania* (s. 141–158).

Po II wojnie światowej czasopismo wznowiono w 1948 roku, kiedy to ukazał się pierwszy numer roku pierwszego. Nie zachowano więc numeracji sprzed wojny. Pismo nazywało się *Polonia Sacra: kwartalnik teologiczny*. Wychodziło pod kierunkiem profesorów Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Jagiellońskiego. Redakcję prowadził ks. Władysław Wicher, a sekretarzem był ks. Kazimierz Klósak. Redakcja mieściła się w Krakowie, przy ul. św. Marka 10, zaś administracja przy ul. Szpitalnej 2 (Wydawnictwo Mariackie). Egzemplarze drukowano w Drukarni Związkowej przy ul. Mikołajskiej 13. Redakcja w słowie wstępnym deklarowała, że wznowia ten tytuł, *pragnąc przez to uczcić 550-letnią rocznicę [...] założenia [Wydziału Teologicznego] bullą Bonifacego IX „Eximiae devotionis affectus” z dnia 11 stycznia 1397, oraz przyczynić się do wzrostu naukowych badań teologicznych w Polsce*⁹. [...] *Polonia Sacra ma wydziałowi teologicznemu ułatwić zadania naukowo-teologiczne i służyć przede wszystkim prawdzie, która jest odłaskiem wiekuistej Prawdy, oraz jej głosicielowi na ziemi Kościołowi katolickiemu*¹⁰. Nie odwoływano się więc już do Towarzystwa im. Benedykta XV-go ani do kodeksu kanonicznego. Chociażby z tego powodu poszerzono profil na ogólnie-teologiczny, z pojawiającymi się artykułami historycznymi i filozoficznymi.

Na stronie tytułowej znajdował się tylko tytuł oraz oznaczenia: roku, numeru i miejsca wydania. Na środku zaś emblemat Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie, z wizerunkiem św. Stanisława i orłem polskim.

Rocznik pierwszy zawierał fascimile bulli Bonifacego IX oraz artykuły: ks. Tedusza Glemmy *Wydział Teologiczny Uniwersytetu Jagiellońskiego w latach 1795–1847, część I*. (s. 6–120), ks. Wła-

⁹ *Polonia Sacra: kwartalnik teologiczny*, 1948 r. 1 z. 1 s. 1

¹⁰ J.w. s. 5

dysława Wichra *Teologia moralna na Wydziale Teologicznym Akademii Krakowskiej od końca XVII w.* (s. 121–144), bp. Michała Godlewskiego *Dola i niedola Stanisława Siostrzeńcewicza-Bohusza za czasów cesarza Pawła I* (s. 145–175), ks. Aleksego Klawka *Etymologia imienia Maria* (s. 176–184), ks. Aleksandra Usowicza *Corpus Philosophorum Medii Aevi* (s. 185–192) oraz *Pamiętnik Jubileuszu 550-lecia istnienia Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Jagiellońskiego i Zjazdu Polskiego Towarzystwa Teologicznego, który odbył się w dniach od 6 do 8 kwietnia 1948 roku* (s. 193–384).

Rocznik drugi z 1949 roku, to 4 zeszyty. Ich treść to: ks. Tadeusza Glemmy *Wydział Teologiczny Uniwersytetu Jagiellońskiego w latach 1795–1847 (c.d.)* (s. 1–51 oraz 101–144), ks. Aleksandra Usowicza *Corpus Philosophorum Medii Aevi (dok.)* (s. 52–60), ks. Tadeusza Kruszyńskiego *Cześć św. Stanisława i rozszerzenie jej na Śląsku* (s. 61–67) oraz *Śląsk w twórczości Jana Matejki* (s. 68–71), O. Hieronima Wyczawskiego OFM *Przegląd literatury historyczno-kościelnej za okres powojenny 1945–1948* (s. 72–86), ks. Mariana Michalskiego *Jan Hessen jako krytyk tomizmu* (s. 145–173), abp. Michała Godlewskiego *Dola i niedola Stanisława Siostrzeńcewicza-Bohusza za czasów cesarza Pawła I (c.d.)* (s. 301–327), ks. Aleksandra Usowicza *Czynniki składowe życia zbiorowego* (s. 327–349) oraz *Sprawozdania* (s. 87–100, 174–200, 350–360). W sprawozdaniach zmieścił się przegląd piśmiennictwa teologicznego: ks. Piotra Bobera *Przegląd czasopiśmiennictwa kanonistycznego za okres 1940–1949*.

Zeszyt trzeci był numerem specjalnym wydanym ku czci Królowej Jadwigi w 550 rocznicę jej zgonu. W słowie wstępnym redaktorzy napisali: *Poświęcając niniejszy numer Polonia Sacra świetlanej postaci królowej Jadwigi, przez urzędowy akt przeniesienia jej prochów do grobowca w katedrze wawelskiej spleca Wydział Teol. Uniwersytetu Jag., którego organem jest kwartalnik Polonia Sacra, choć w bardzo małej części dług wdzięczności, dług, którego moralne procenty urosły w ciągu wieków do wielkich zaiste sum. [...] Obecny numer [...] pragnie dać początek pracy i wysiłków nauki teologicznej, by tak szczerze przez królowę ongiś obdarowany Wydział teol. mógł się przyczynić do wyniesienia swej Dobrodziejki na ołtarze i by Ją mógł czcić na równi ze św. Janem*

*Kantym jako swoją szczególniejszą Patronkę*¹¹ Numer ten zawiera: *List pasterski J. Em. Kardynała Sapiehy* (s. 205–207), *Kazanie wygłoszone w katedrze na Wawelu przez ks. Antoniego Bystrzowskiego* (s. 208–222), *Przemówienie J. Em. Księcia Kardynała A. S. Sapiehy na akademii w kościele św. Anny* (s. 223), *Karola Górskiego Osobowość Królowej Jadwigi na tle religijności średniowiecza* (s. 224–232), *Mieczysława Tobiasza Odkrycie i opis grobu królowej Jadwigi* (s. 233–241), *Protokół z otwarcia grobu królowej Jadwigi w 1887 r.* (s. 242–244), *Mieczysława Tobiasza Otwarcie grobu królowej Jadwigi w dniach 12–14 lipca 1949 r.* (s. 245–258), *Jana Olbrychta i Mariana Kusiaka Protokół badania zwłok królowej Jadwigi* (s. 267–275), *Mieczysława Tobiasza Świętość królowej Jadwigi w świetle historii* (s. 276–300) oraz 18 kart fotografii min. z otwarcia grobu oraz uroczystości przeniesienia prochów.

Rocznik trzeci z 1950 roku przyniósł dwie zmiany: na stanowisku sekretarza redakcji – został nim O. Hieronim Wyczawski OFM oraz adresu administracji pisma – mieściło się ono już tam, gdzie redakcja tzn. przy ul. św. Marka 10. Zeszyty 1–2 poświęcone zostały ks. Jakubowi Wujkowi w 350-tą rocznicę wydania Biblii, ponieważ *przetwała wieki i aż po dzień dzisiejszy jest jak najściślej związana z naszym życiem religijnym*¹² W roku tym wmurowano tablicę pamiątkową na kościele św. Barbary, gdzie spoczywają prochy tego słynnego polskiego tłumacza Biblii, a jej podobiznę umieszczono na pierwszej stronie tegoż numeru. Treść tego zeszytu to: *Autobiografia ks. Jakuba Wujka* (s. 3–6), *Jana Otrębskiego Uczcijmy ks. Jakuba Wujka* (s. 7–19), *ks. Jana Poplatka T.J. Obecny stan badań nad życiem Jakuba Wujka T.J. i program dalszej pracy* (s. 20–91), *Konrada Górskiego Ks. Jakub Wujek jako pisarz* (s. 92–122), *ks. Franciszka Bracha CM Ks. Jakub Wujek jako dogmatyk* (s. 123–188), *ks. Teofila Długosza „Postylla mniejsza” ks. Jakuba Wujka* (s. 189–198), *Sprawozdanie z uroczystości ku czci ks. Jakuba Wujka T.J.* (s. 199) oraz *Sprawozdanie z Działalności Polskiego Towarzystwa Teologicznego* (s. 200). Numery 3 i 4 to: *ks. Aleksandra Usowicza Deum et animam scire cupio* (s. 203–210) oraz 24 artykuły *ks. Konstantego Michalskiego Nobilita; Dzieło li-*

¹¹ *Polonia Sacra : kwartalnik teologiczny, 1949 r. 2 z. 3 s. 201*

¹² *Polonia Sacra : kwartalnik teologiczny, 1950 r. 3 z. 1-2 s. 2*

terackie i naukowe; Kontemplacja i ekstaza u Dantego; Dwa zmarłych wstania; Dzień światła i ognia; Tu es Petrus...; Lux in tenebris; Drzwiami zamkniętymi; Stwórczy Duch; Alfa i Omega; Pokój Wam; Heroizm z Wieczernika; Syna dał; Duszę dać; Na zaduszki; Co trzymało w obozie; Za niepodległość ducha; Homo sapiens; Dokąd idziemy; Heroizm w stylu franciszkańskim; Bez spoczynku...; Ks. Stanisław Kobyłecki; Juliusz Osterwa; Ks. Jan Salamucha (s. 211–398).

Rok 1951 to kolejna zmiana adresu administracji, tym razem na ul. Wiślną 12. Zawartość rocznika czwartego: ks. Kazimierza Klósaka *Zagadnienie początku trwania czasowego wszechświata* (s. 1–25), ks. Jana Bochenka *Nauka Hozjusza o Świętych obcowaniu w świetle sporów XVI wieku* (s. 26–70), ks. Kazimierza Drzymały *Wpływ ks. Stanisława Grodzickiego T.J. na tłumaczenie Biblii ks. Jakuba Wujka T.J.* (s. 71–80), O. Joachima Bara *Nieznany rękopiśmienny odpis statutów synodalnych krakowskich biskupa Jana Konarskiego z 1509 roku* (s. 81–84), ks. Piotra Bobera *Przegląd czasopiśmiennictwa kanonistycznego za okres 1940–1949. c.d.* (s. 85–100 i 266–276), ks. Kazimierza Klósaka *Z historii krytyki argumentu kinetycznego a istnienie Boga* (s. 117–159 i 277–327), ks. Hieronima Wyczawskiego OFM *Przemyskie biskupstwo Piotra Gembickiego 1636–1642* (s. 181–222), ks. Teofila Długosza *Korektury rzymskie w statutach synodów prow. gnieźnieńskich z r. 1607, 1628, 1634* (s. 223–233), Jana Janowa *Historia Zuzanny* (s. 234–251), ks. Andrzeja Bardeckiego *Ankieta w sprawie psychologii powołania kapłańskiego* (s. 252–265), O. Wilhelma Wrony OFM *Dzieje tytułu piotrkowskiego* (s. 328–380), ks. Tadeusza Glemmy *Z dziejów Archiwum Kapituły Katedralnej Krakowskiej* (s. 381–400), *Recenzje* (s. 160, 163, 167, 172, 174, 178–180), *Nekrologi* (s. 101 i 106). Spis treści został podzielony na działy: *Rozprawy, Sprawozdania i komunikaty, Recenzje, Nekrologi.*

W roczniku piątym (zeszyty 1–4) z 1952 r. znalazła się lista współpracowników. Na liście tej poza redaktorem i sekretarzem figurują: ks. Andrzej Bardecki (Kraków), ks. Piotr Bober (Kraków), ks. Józef Fijałkowski (Warszawa), ks. Franciszek Gryglewicz (Lublin), ks. Kazimierz Klósak (Kraków), ks. Marian Kowalewski (Poznań), ks. Tadeusz Kruszyński (Kraków), ks. Wincenty Kwiatkowski (Warszawa), ks. Franciszek Sawicki (Pelplin), Jakub Sa-

wicki (Warszawa), ks. Józef Umiński (Wrocław), Józef Widajewicz (Kraków) oraz ks. Tadeusz Wojciechowski (Nysa)¹³

Rocznik ten zawierał więcej artykułów. Były to: O. Hieronima Wyczawskiego *OFM Spory bpa Piotra Gembickiego z Akademią Krakowską* (s. 1–16), ks. Andrzeja Bardeckiego *Struktura powołania kapłańskiego* (s. 17–53), ks. Piotra Bobera *Uwagi krytyczne o pracy Jakuba Sawickiego: synody archidiecezji gnieźnieńskiej* (s. 54–81), ks. T. Ryłki *Karol Barth – twórca teologii dialektycznej jako sprawozdanie z posiedzenia PTT z dnia 19.12.1951 r.* (s. 82–84), ks. Kazimierza Klósaka *Pierwszy argument kinetyczny na istnienie Boga ze Sum. c. Gent., lib. I, c. 13* (s. 89–131), Józefa Widajewicza *Pierwsze biskupstwo w Polsce* (s. 132–152), ks. Tadeusza Kruszyńskiego *Znaczenie drewnianego budownictwa kościelnego dla Ziem Zachodnich* (s. 153–157), *Stanowisko Wydziału Teolog. U.J. w sprawie pokoju* (s. 158–159), *Sprawozdania i recenzje* (s. 160–174), *Oświadczenie Episkopatu [w sprawie toczony przeciw Kurii krakowskiej o wykroczenia łamiące przepisy walutowe]* (s. 175), oraz wiele artykułów dla uczczenia 40-lecia pracy profesorskiej ks. Szczepana Szydelskiego (1912–1952). W 1938 r., kiedy to prof. Szydelski został, w uznaniu jego zasług, wybrany członkiem honorowym PTT, powstał pomysł, by wydać specjalny pamiętnik zjazdu poświęcony wyłącznie jego osobie. Wybuch wojny uniemożliwił niestety jego realizację. Stąd też w 40-lecie pracy wrócono do tego pomysłu i wydano osobny zeszyt *Polonia Sacra* (był to nr 3). Zawierał on poza zdjęciem jubilata, wyliczeniem zasług i życzeniami od redakcji następujące artykuły: ks. Fr. Sawickiego *Poznanie wartości* (s. 181–193), ks. J. Umińskiego *Z dziejów rywalizacji polsko-niemieckiej w połowie XIII w.* (s. 194–223), ks. W. Kwiatkowskiego *Poglądy w nowoczesnej psychologii religii na budowę przeżycia religijnego* (s. 224–237) oraz ks. W. Wichra *Czy teologia moralna ma szukać nowych dróg* (s. 238–274). Zeszyt czwarty, nie poświęcony już nikomu, to artykuły: ks. J. Umińskiego *Z dziejów rywalizacji polsko-niemieckiej w połowie XIII w. (c.d.)* (s. 275–289), ks. W. Poplatka *Syntéère sis czy synedêsis* (s. 290–305), ks. T. Wojciechowskiego *Uwagi krytyczne o kinetycznym dowodzie istnienia Boga* (s. 306–319), Jakuba Sawickiego *Raz jeszcze*

¹³ *Polonia Sacra: kwartalnik teologiczny*, 1952 r. 5 z. 1 s. [IV]

o synodach chełmskich i gnieźnieńskich (s. 320–335) oraz ks. P. Bobera *W odpowiedzi prof. Sawickiemu* (s. 336–339).

Lata 1953–1954 przyniosły tylko jeden rocznik: r. 6, zeszytów zaś 1–2/4. Wymieniono ponownie współpracowników. Do ich grona zaliczono: ks. Piotra Bobera (Kraków), ks. Kazimierza Kłósaka (Kraków), ks. Antoniego Korcika (Lublin), O. Alberta Krąpca OP (Lublin), ks. Karola Wojtyłę oraz oczywiście redaktora i sekretarza redakcji, którzy dalej sprawowali swoje funkcje¹⁴.

Rocznik podzielony był na trzy działy: *Artykuły*; *Sprawozdania* oraz *Recenzje*. Artykuły tego rocznika to: ks. Kazimierza Kłósaka *Pierwszy argument kinetyczny na istnienie Boga (Dokończenie)* (s. 1–45), ks. Antoniego Korcika *Zdania egzystencjalne u Arystotelesa* (s. 46–50), ks. Piotra Bobera *Nieznane synody dawnej diecezji krakowskiej wieku XVI i XVII* (s. 51–79), O. Alberta Krąpca *O poprawne zrozumienie kinetycznego dowodu na istnienie Boga u św. Tomasza* (s. 97–113), O. Hieronima Wyczawskiego OFM *Biblioteki parafialne w diecezji krakowskiej u schyłku XVI w.* (s. 114–142), ks. Karola Wojtyły *System etyczny Maksa Schelera jako środek do opracowania etyki chrześcijańskiej* (s. 143–161), *Widmo Hitlera* (s. I–IV). Sprawozdania: O. Hieronima Wyczawskiego OFM *Kronika Wydziału Teologicznego U.J. za lata 1945–1952/53* (s. 80–87 i 172–173), ks. Władysława Wichra *Grzech opilstwa* (s. 162–166), ks. Piotra Bobera *Wyjaśnienia Pap. Komisji Tłumaczy Prawa Kan. z 26 III 1952 r.* (s. 166–171). Recenzje znajdują się na stronach: 88–96, 173–176.

W roku 1954 nastąpiły istotne zmiany. Katolicki Uniwersytet Lubelski zredukowano do czterech wydziałów, a wydziały teologiczne usunięto z uniwersytetów: krakowskiego i warszawskiego. Stąd też *Polonia Sacra* przestało być organem profesorów Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Jagiellońskiego. Ponieważ jednak utworzono Akademię Teologii Katolickiej czasopismo zaczęło wychodzić pod kierunkiem profesorów Wydziału Prawa Kanonicznego Akademii Teologii Katolickiej w Warszawie. Redagowało je kolegium pod kierownictwem ks. Mariana Myrchy (red. naczelny). Sekretarzem redakcji został ks. Stefan Sołtyśzewski. Redakcja i administracja mieściła się w Warszawie na Bielanach, przy ul. Gwiaź-

¹⁴ *Polonia Sacra: kwartalnik teologiczny*. 1953–1954 r. 6 z. 1 s. [IV]

dzistej 81, w budynkach po zakonie Marianów. Jako drukarnia figurowała jednak nadal Drukarnia Związkowa z Krakowa.

Z powodu tych zmian pismo zmieniło też tytuł. Nazywało się teraz *Polonia Sacra: kwartalnik kanonistyczno-historyczny*. Nie było też żadnego emblematu na stronie tytułowej.

Zachowano jednak dalej numerację. Był to więc rok siódmy wydawania czasopisma po II wojnie światowej. Wydano zeszyty: 1, 2/3, 4. Numer pierwszy zawierał: ks. Ignacego Subery *Właściwość sądu z tytułu umowy* (s. 1–11), ks. Piotra Bobera *Projektowane synody w dawnej diecezji krakowskiej w latach 1550–1800* (s. 12–26), O. Hieronima E. Wyczawskiego OFM *Biblioteki parafialne w diecezji krakowskiej u schyłku XVI wieku* (s. 27–68), *Komunikaty – sprawozdania – recenzje* (s. 69–87). Połączone numery: drugi i trzeci, w swojej treści niosły: *Oświadczenie Episkopatu*¹⁵ (s. 89–90), ks. Piotra Bobera *Zakres wiedzy u kontrahentów co do przedmiotu umowy małżeńskiej niezbędnej do ważności zezwolenia małżeńskiego w świetle nauki kanonistycznej i orzecznictwa rotalnego* (s. 91–122), ks. Jana Obląka *Egzempcja diecezji warmińskiej i jej obrona za bpa Mikołaja Szyszkowskiego* (s. 123–136), ks. Władysława Szafrąńskiego *Prawo zaskarżania małżeństwa* (s. 137–158), O. Hieronima E. Wyczawskiego OFM *Biblioteki parafialne w diecezji krakowskiej u schyłku XVI wieku (dokończenie)* (s. 159–173), *Sprawy duszpasterskie* (s. 174–204), *Sprawozdania, oceny i omówienia* (s. 105–132). Zeszyt czwarty to: *Ksiądz Piotr Bober [wspomnienie]* (s. 233–239), *Dekret ogólny Św. Kongregacji Obrzędów o odnowieniu porządku nabożeństw podczas Wielkiego Tygodnia* (s. 240–252), Stanisława Kurasia *Statuty i przywileje bractwa kapłanów dekanatu zatorskiego 1378–1525* (s. 253–175), ks. Mariana-Alfonsa Myrchy *Nieświadomość bezprawności a wina w karłym ustawodawstwie kanonicznym i polskim* (s. 276–374), ks. Aleksego Petrani *Parafia według obecnego prawa kościelnego* (s. 375–386), ks. Władysława Szafrąńskiego *Motywy prawne z tytułu warunku przeciwko istocie małżeństwa* (s. 387–407), *Sprawozdania, recenzje, komunikaty* (s. 408–409). W spisie treści rocz-

¹⁵ Oświadczenie było wydane w sprawie martyrologii kapłanów w niemieckich obozach koncentracyjnych.

nika wyodrębniono trzy działy: *Dokumenty; Rozprawy i artykuły; Sprawozdania, recenzje, komunikaty*. Zaznaczono też odrębnie wspomnienie pośmiertne o ks. Piotrze Boberze, który aktywnie współpracował przy wydawaniu pisma.

Nie wymieniono tym razem współpracowników. Podano jednak numer konta dla opłaty prenumeraty: PKO Nr I-6-100020 Centralna Ekspozytura PPK „Ruch” w Warszawie, ul. Srebrna 12, który do końca wydawania czasopisma pozostał bez zmian¹⁶

Rocznik ósmy z 1956 r. przyniósł zeszyty 1–2 oraz 3–4. Działy pozostały bez zmian. Zeszyt 1–2 zawierał: *Akta Stolicy Apostolskiej za rok 1955* ks. Bronisława Panka (s. 1–28), ks. Mariana Myrchy *Nieświadomość bezprawności a wina w karnym ustawodawstwie kanonicznym i polskim (dokończenie)* (s. 29–124), ks. Mariana Myrchy *Administracyjny wymiar kar w Kościele* (s. 125–150), ks. Józefa Rybczyka *Instytucja uzdrowienia małżeństwa w związku w świetle wypowiedzi Benedykta XIV* (s. 151–164), ks. Władysława Padacza *Przejście od beatyfikacji do kanonizacji w procedurze kanonicznej* (s. 165–172), *Sprawozdania, recenzje, komunikaty* (s. 173–214). Treść zeszytu 3–4 zaś to: O. Joachima Bara OFM Conv Śp. Ks. prof. dr Jan Władysław Krzemieniecki (s. 217–222), *Ojciec Św. Pius XII o międzynarodowym prawie karnym* ks. Bronisława Panka (s. 223–239), *Naród a wspólnota narodowa* ks. Bronisława Panka (s. 240–250), *Statuty Kapituły w Kruszwicy* Władysława Abrahama (s. 251–316), ks. Ignacego Subery *Józef Rybiński Biskup Wrocławski i Pomorski* (s. 317–348), ks. Mariana-Alfonsa Myrchy *Wpływ bojaźni na wymiar kar „latae sententiae” w prawie kanonicznym* (s. 349–380), ks. Władysława Padacza *Sędziowie w diecezjalnym beatyfikacyjnym przewodzie sądowym* (s. 381–396), *Sprawozdania, recenzje, komunikaty* (s. 397–418).

Jako drukarnia figurowały Stołeczne Zakłady Graficzne nr 2, mieszczące się ul. Podchorążych 39. Zwiększono też objętość pisma z ok. 6 arkuszy wydawniczych do ok. 12. Nie zmienił się natomiast nakład, który nadal liczył ok. 1000 egz. Tak już pozostało aż do zamknięcia tego tytułu.

¹⁶ *Polonia Sacra: kwartalnik kanonistyczno-historyczny*. 1955 r. 7 z. 1 s. 88

Rok 1957 to dziewiąty rocznik. Jedyne zmiany to paginacja. Każdy zeszyt numerowano od 1, nie zaś jak dotychczas od kolejnej następującej strony po poprzednim numerze. Zeszyt pierwszy przyniósł w swej treści: *Akta Stolicy Apostolskiej za rok 1956* ks. Bronisława Panka (s. 1–65), *Prawnik katolik wobec praw niesprawiedliwych (z przemówienia Ojca Św. Piusa XII)* ks. Bronisława Panka (s. 66–68), ks. Władysława Padacza *Pięćsetlecie promotora wiary...* (s. 69–86), ks. Mariana-Alfonsa Myrchy *Zwalnianie z cenzur w świetle przepisów prawa kanonicznego* (s. 87–210), ks. Ignacego Subery *Działalność polityczna biskupa Józefa Rybińskiego* (s. 211–244), ks. Józefa Fiałkowskiego *Młodość i pierwsze lata kościelno-politycznej działalności bp Andrzeja Załuskiego (1695–1735)* (s. 245–268), ks. Franciszka Bogdana *Ze studiów nad egzempcją klasztorów w średniowiecznej Polsce* (s. 269–298), Zdzisława Papierkowskiego *Dalsze uwagi o projekcie kodeksu karnego* (s. 299–350), *Sprawozdania, recenzje, komunikaty* (s. 351–376). Połączony numer 2–3 to: *Godność wiedzy prawniczej i zawodu prawnika w świetle nauki katolickiej (z przemówienia Ojca św. Piusa XII)* (s. 1–4), *Modlitwa dla prawników ułożona przez Ojca św. Piusa XII* (s. 5–6), ks. Bronisława Panka *Nieposłuszeństwo władzy duchownej w kościelnym prawie karnym* (s. 7–180), ks. Aleksego Petrani *Les doubles élections du pape en 1130* (s. 181–204), ks. Mariana-Alfonsa Myrchy *Środki prawne przeciwko sądowemu i administracyjnemu wymiarowi kar* (s. 205–232), ks. Franciszka Bogdana *Ze studiów nad egzempcją klasztorów w średniowiecznej Polsce* (s. 233–262), ks. Alfonsa Schletza C.M. *Działalność kulturalna misjonarzy polskich w latach 1651–1864* (s. 263–300), ks. Józefa Rybczyka *Władza uzdrawiania małżeństw w związku w nadzwyczajnych wypadkach* (s. 301–312), ks. Władysława Padacza *Notariusze w procesach beatyfikacyjnych* (s. 313–320), ks. Jana Rzepy *Błąd powszechny a asystencja świadka urzędowego przy ślubie* (s. 321–384), Zdzisława Papierkowskiego *Spekulacja* (s. 385–395), *Sprawozdania, recenzje, komunikaty* (s. 395–423). W numerze czwartym znalazły się artykuły: *O. Prof. Dr Gommar Michiels* (s. 1–4), *Przemówienie Ojca św. Piusa XII o wzajemnym stosunku winy i kary oraz sposobie uwolnienia się od nich* (s. 5–48), ks. Bronisława Panka *Nieposłuszeństwo władzy duchownej w kościelnym prawie karnym* (s. 49–120), ks. Ignacego Subery *Prawno-*

kościelna działalność biskupa Józefa Rybińskiego (s. 121–184), ks. Mariana-Alfonsa Myrchy *Ekskomunika* (s. 185–214), ks. Aleksego Petrani „*Metus indirecte incussus*” w stosunku do małżeństwa (s. 215–224), Zdzisława Papierkowskiego *Sąd nad aktem administracyjnym* (s. 225–230), *Sprawozdania, recenzje, komunikaty* (s. 231–239).

Przy tym numerze (4) jako drukarnia występował już Zakład Produkcji Skryptów Politechniki Warszawskiej i on to był już ostatnim miejscem drukowania tegoż czasopisma. Bowiem rok 1958, dziesiąty rocznik po II wojnie światowej, był już ostatnim rokiem wydawania tego tytułu. Numer pierwszy w swej treści przyniósł: *Akta Stolicy Apostolskiej za rok 1957* ks. Bronisława Panka (s. 1–80), ks. Mariana-Alfonsa Myrchy *Ekskomunika* (s. 81–176), Alexis’a Petrani’ego *Genčse de la majorité qualifiée* (s. 177–186), ks. Aleksego Petraniego *Historia nauki prawa kanonicznego* (s. 187–190), ks. Ignacego Subery *Próba charakterystyki biskupa Józefa Rybińskiego* (s. 191–218), O. Joachima Bara *Zgromadzenie Panien Ofiarowania N. Maryi P. i jego ustawy (1627–1955)* (s. 191–218), ks. Jana Kwolka *Różnice między prawem małżeńskim Kościoła Wschodniego a Kodeksem Prawa Kanonicznego* (s. 253–274), *Sprawozdania, recenzje, komunikaty* (s. 275–288). Numer drugi zaś to: *Ś.p. Papież Pius XII* ks. Stefana Sołtyzewskiego (s. 1–14 oraz 1 karta fotografii zmarłego papieża), ks. Mariana Myrchy *Ekskomunika*¹⁷ (s. 15–82), O. Joachima Bara OFM Conv *Zakonnik poza klasztorem* (s. 83–164), ks. Walentego Wójcika *Prawo cmentarne w Polsce od połowy XVI w.* (s. 165–218), ks. Wincentego Urbana *Język polski w duszpasterstwie diecezji wrocławskiej* (s. 219–262), ks. Bolesława Kumora *Przenoszenie praw parafialnych w Małopolsce południowej w okresie średniowiecza* (s. 263–280), *Sprawozdania, recenzje, komunikaty* (s. 281–317). Był to już ostatni zeszyt czasopisma. Co prawda administracja zapewniła, że połączone w jeden wolumin numery 3–4 za rok 1958 ukażą się w marcu 1959, ale tak się nie stało. Pismo zostało zawieszona, natomiast zaczęło wychodzić: *Prawo Kanoniczne: kwartalnik*¹⁸,

¹⁷ Dokończenie artykułu wydrukowano w *Prawie Kanonicznym* 1958 nr 1–2 na s. 29–182.

¹⁸ *Od Redakcji: redakcja kwartalnika „Prawo Kanoniczne” powiadamia P.T. Prenumeratorów i Czytelników, że organem Wydziału Prawa*

który nadal oczywiście wychodził pod kierunkiem profesorów Wydziału Prawa Kanonicznego Akademii Teologicznej w Warszawie. Redaktorem naczelnym pozostał ks. Marian Myrcha, redakcja zaś mieściła dalej się przy ul. Gwiaździstej 81 w Warszawie–Bielanach. Układ pisma pozostał jak dawniej: *Dokumenty; Rozprawy i Artykuły; Sprawozdania, recenzje, komunikaty*. Prenumerata zapłacona przez czytelników za rok 1958 i 1959 na *Polonia Sacra* została automatycznie przepisana na *Prawo Kanoniczne*.

Jedynym zaznaczeniem łączności z poprzednim tytułem był wydrukowany w roczniku drugim z 1959 r. w połączonych numerach 1–2 na stronach 457–477 *Wykaz treści dziesięciu roczników (1948–1958) „Polonia sacra”*, ułożony przez kleryków Wyższego Seminarium Duchownego OO. Franciszkanów w Krakowie pod red. O. Joachoma Bara OFMConv. Podzielono opisy artykułów na działy: filozofia, Pismo św., teologia fundamentalna, teologia dogmatyczna, teologia moralna i pasterska, liturgia, pedagogika i katechetyka, prawo (prawo kanoniczne oraz prawo narodów i prawo polskie), historia Kościoła, hagiografia – biografie – nekrologi, sztuka, od redakcji i administracji, sprawozdania – kronika, recenzje. Przygotowano także indeks autorów. Brak było jednak ogólnego podsumowania całego czasopisma jak i opracowania poszczególnych artykułów.

Jak widać z wyżej wymienionego spisu działów, treść pisma nie była skoncentrowana wyłącznie na prawie kanonicznym. Było to znaczące naukowe czasopismo teologiczne, które zarazem było jednym z pierwszych na polskim rynku czasopiśmienniczym. Bowiem inne czasopisma teologiczne¹⁹, czy też filozoficzne wydawane były przykładowo: w latach 1897–1949 *Przegląd Filozoficzny Warszawskiego Towarzystwa Filozoficznego*, w latach 1902–1907 *Kwartal-*

Kanonicznego A.T.K. z ukazaniem się pierwszego numeru „Prawa Kanonicznego” będzie czasopismo pod wyżej wymienionym tytułem. R. I: 1958 nr 1–2 s. 440.

¹⁹ Chodzi wyłącznie o teologiczne czy filozoficzne czasopisma naukowe. Nie brane są pod uwagę: pisma homiletyczne jak np. *Homiletyka, Ateneum Kapłańskie* czy *Homo Dei*, pisma dotyczące głównie życia codziennego np. *Głos Eucharystyczny, Posłaniec Serca Jezusowego*, ani też informacje z życia Kościoła jak np. *Notyficationes, Przegląd Katolicki* czy też *Głos Kapłaństwa*.

*nik Teologiczny*²⁰, od 1911 r. *Ruch Filozoficzny* Polskiego Towarzystwa Filozoficznego²¹, od 1921 *Prace Komisji Filozoficznej* Poznańskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk Wydziału Filologiczno-Filozoficznego, od 1929 *Misterium Christi*, do tytułu którego nawiązał w 1948 r. *Ruch Biblijny i Liturgiczny* Polskiego Towarzystwa Teologicznego²², od 1931 *Collectanea Theologica*²³, w latach 1935–1951 *Studia Philosophica* wydawane przez Societatis Philosophicae Polonorum²⁴, od 1946 *Znak*²⁵, od 1947 *Rozprawy Wydziału Kanoniczno-Teologicznego Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego*²⁶, a od 1958 *Zeszyty Naukowe Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego*²⁷ Już po zakończeniu wydawania *Polonii*.. powstały: w 1960 r. *Rocznik Teologiczny Chrześcijańskiej Akademii Teologicznej*²⁸, w 1969 r. *Colloquium Salutis* Papieskiego Wydziału Teologicznego we Wrocławiu, w 1959 *Archiwa, Biblioteki i Muzea Kościelne* wydawane przez Katolicki Uniwersytet Lubelski, Ośrodek Archiwów, Bibliotek i Muzeów Kościelnych, w 1969 *Analecta Cracoviensia* Polskiego Towarzystwa Teologicznego²⁹ ATK także zaczęło wydawać inne czasopisma poza *Prawem Kanonicznym*, które przyczyniły się zapewne do zakończenia wydawania *Polonia Sacra*: od 1963 *Studia Theologica Varsaviensia* czy od 1965 *Studia Philosophiae Christianae* (gdzie przeszedł ks. Kazimierz Kłósak – został w tejże redakcji zastępcą redaktora). Także na niwie nauk prawnych było to jedno z pierwszych polskich czasopism. Bowiem świecki *Ruch Prawniczy i Ekonomiczny* wydawany przez Uniwersytet Poznań-

²⁰ Miejsce wydania: Warszawa.

²¹ Miejsce wydania: Toruń.

²² Miejsce wydania: Kraków.

²³ Miejsce wydania: Warszawa, obecnie jako pismo Akademii Teologii Katolickiej.

²⁴ Miejsce wydania: Poznań.

²⁵ Miejsce wydania: Kraków.

²⁶ Od 1949 r. *Rozprawy Wydziału Teologiczno-Kanonicznego Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego*.

²⁷ Były też wydawane czasopisma mające krótszy żywot np. wydawany w latach 1920–1930 *Przegląd Teologiczny lwowski*, w latach 1929–1932 *Ruch Teologiczny*, czy w latach 1937–1939 *Przegląd Biblijny*.

²⁸ Miejsce wydania: Warszawa. Od 1966 r. zmieniono mu tytuł na *Półrocznik Teologiczny*, a w 1968 r. na *Rocznik Teologiczny*.

²⁹ Miejsce wydania: Kraków.

ski, Wydział Prawno-Ekonomiczny oraz Towarzystwo Prawnicze i Ekonomiczne ukazywał się od 1921³⁰

Jest więc nad wymiar słuszne to, że Wydział Teologiczny Papieskiej Akademii Teologicznej postanowił wznowić ten znaczący tytuł, który zakończył swój żywot w roku, w którym Jan XXIII zapowiedział Sobór Powszechny, który nazwany został potem Soborem Watykańskim II, a który przyniósł tak wiele zmian w życiu Kościoła.

POLONIA SACRA – VERGANGENHEIT UND INHALT DER ZEITSCHRIFT

Z u s a m m e n f a s s u n g

Małgorzata Janiak schreibt die Geschichte der Zeitschrift der Theologischen Fakultät der Jagiellonen Universität, die von Anfang an den Namen *Polonia sacra* trägt. In ihrer 80 Jahre dauernden Geschichte in ihrer Ausgabe – aus verschiedenen Gründen – waren kürzere oder längere Unterbrechungen. Die letzte 40-jährige Vertreibung aus der Öffentlichkeit der *Polonia sacra* hat den politischen Grund.

M. Janiak gibt in ihrem Artikel alle Titel, die sich bisher in der *Polonia sacra* erschienen haben. Die Theologische Fakultät der Päpstlichen Theologischen Akademie Krakau hat entschieden, diese Zeitschrift *Polonia sacra* nochmals herauszugeben. Der Hauptanlaß war dafür das große Jubiläum der 600-jährigen Existenz dieser Fakultät

³⁰ Od 1925 r. tytuł *Ruch Prawniczy, Ekonomiczny i Socjologiczny* [wychodziło do 1939 r.], a od 1958 *Ruch Prawniczy i Ekonomiczny*.